

Yıl 8 / Sayı 51 / 2004 Kış

Kemalizm Ne Zaman Ve Kimler Tarafından Yazıldı? Atatürkçülük Kimler Tarafından İcat Edildi? Kemalizm Düşmanlığının Çeşitleri

Cenk Yaltırak*

Yirmi birinci yüzyılda ideolojilerin bittiği söylenmektedir. Bu argüman başlı başına ideolojik bir tavidir. Bu tavır, tüm ideolojileri ortadan kaldırmak isteyen dar sermaye çevrelerinin güttüğü bir ideolojinin tavidir. Bu ideoloji küresel totalitarizmdir. Küresel totalitarizm ülkeleri ve halkları, kendi ekonomik ve siyasal çıkarlarına uygun hale getirmek için kendi demokrasisini ve piyasa anlayışını bir küresel gerçeklik gibi dayatmaktadır. Buna direnç gösteren her fikir akımı tehlikeli görülmekte ve etkisiz hale getirilmeye uğraşılmaktadır. Bu nedenle “ideolojiler bitti” diyenlere şunu sormak lazımdır: Dünyada ne zamandan beri insanlar her yerde sorunlarını aynı yöntemlerle ve yaşam tarzıyla çözüyorlar? Halkların kültürleri, gelenekleri, dilleri, devletleri yok oldu mu ki kendi başlarına bir yol arama özgürlükleri de yok olsun? Bugün yok olması gereken bir ideoloji varsa, kıt kaynakları talan eden, zenginliği paylaşmayan, ekolojik dengeleri bozarak, yerkürenin dengelerini bozarak gözü doymayan bir barbarlık olan yayılmacı, totaliter kapitalizmdir. Bugün biten ideolojiler değil, sadece geriletilen veya başarısız olan ideolojiler vardır. İnsanların dünyanın her yerindeki sorunları, coğrafyaları ve kültürleri farklıdır. Her ulusun modern bir dünyada bilim ve akıl ışığında yaşama hakkı vardır. Bu nedenle küresel ideolojilerin karşısında yerel, modernleşmeci üçüncü yollar vardır. Bu çerçevede ideolojiler bitmeyecektir. Bugün ülkemizde sağ ve solda siyasal tavrını netleştirenlere karşı “ideolojiler bitti” diyenler, Kemalistlere karşı aynı argümanı daha da ileri götürerek savunmaktadır. Bu, Kemalizm’i savunacakların Atatürk ile bağlantısını koparmakla başlayan, Mustafa Kemal düşüncesiyle ilgili olmayan, tutucu bir Tanzimatçı bürokrasiyi Kemalizm diye yutturma çabasıdır.

Son zamanlarda gittikçe aratan bir Kemalizm düşmanlığı görülüyor. Bu konuda ortaya sürülen fikirlerin dayanak noktalarından biri, “Atatürk’ün hayatında Kemalizm diye bir şey yoktu, daha sonra uyduruldu” gibi bir söylemdir. Bu söylem, o kadar yaygın hale geldi ki artık kendine Atatürkçü diyenler bile bunu, ne anlama geldiğini bilmeden onaylayarak, “Atatürk ideolog değildir, Kemalizm yoktur” veya “Atatürk Kemalizme karşıydı” diyerek, belgelere rağmen anti-Kemalistlerin söylemini sürdürüyor. Cümle numaracı cumhuriyetçiler, köşelerinde “Atatürk’ün hayatında Kemalizm yoktu” diye yazılar yazıyor. Bu kişilerin niyeti belli olduğundan, bunu tartışma zemini de olmadığına göre, kendini Atatürkçü tanımlayanlar neden bu çizgiler ve neden ısrarla “Kemalizm yoktur” diyorlar? Bunun kendilerince bir nedeni olabilir; bilim ahlakı, belgelere rağmen yapılan saptırmalara yanıt verme, sorgulama ve bu işi yapanların neden yaptığını tartışma hakkı vermektedir. Bilim, 21. yüzyılda artık herkesin bildiği bir tanıma sahiptir. Bilim; varsayımları gözlemlerle sınanabilen, yanlışlanabilir veya geçerliği sürdürülebilir faaliyetlerdir. Eğer bir varsayım öne

* Dr. Araştırma görevlisi. E-posta: yaltirak@itu.edu.tr

AYDINLANMA 1923

sürecekse, siz varsayımınızın geçerliliği için belgeleri ortaya koyacaksınız, sizin karşınızda bulunanlar ise sizin belgelerinizi (verilerinizi) sınavarak yanıtlamaya çalışacak. Eğer yanıtlıyorsanız varsayımınızın değeri olmayacaktır. Eğer varsayımınız geçerli belgelere (verilere) dayanıyorsa yanıtlanana dek geçerli kalacaktır. Bu eksenin dışında kalan ve sınavamayan varsayımlar bilimsel olmaktan yoksundur.

Tartışacağımız konu bu eksenle değerlendirilecek bir çabadır. Sınavacak varsayımları kısaca bir hatırlayalım:

- **Varsayım I:** Atatürk Kemalizme karşıydı. Kemalizm yoktur, Atatürk'ten sonra uydurulmuştur. Kemalizm ideoloji değildir. Atatürk ideolojiye karşıydı. Mustafa Kemal Atatürk'ün düşünceleri Atatürkçülüktür. O da ideolojik bir açılım değildir.
- **Varsayım II:** Kemalizm bir ideolojidir, Mustafa Kemal Atatürk Kemalizmin inşasını başlatmıştır.

Bu varsayımların kapsamlı bir tartışması yapılabilir. Bilimsel bir çabanın en önemli özelliği de sınavma koşullarıdır. **Sınavma Koşulları**

- **Varsayım I geçerliliği:** Atatürk'ün Kemalizm'e ve ideoloji kavramına karşı olduğunu gösteren yazılı resmi bir belge ve/veya Atatürk'ün yaşamında Atatürkçülük ile ilgili tartışma, adlandırma olan bir tek resmi belge.
- **Varsayım I yanıtlanması:** Atatürk'ün döneminde Kemalizmle ilgili kitap, belge, söylev, resmi program vb gibi belgelerde Mustafa Kemal Atatürk ve çevresinde Kemalizm ve ideoloji kavramlarının kullanıldığına dair belgeler.
- **Varsayım II geçerliliği:** Varsayım I yanıtlandığında geçerli olacaktır.
- **Varsayım II yanıtlanması:** Varsayım I geçerli ise yanlıştır.

Burada yapılmak istenen kavramların doğru kullanımını sağlamak, **M. K. Atatürk'**ün *“tarihi yazan yapana sadık kalmaz ise gerçekler bambaşka bir hal alır”* sözlerinde gösterdiği yolda bambaşka bir hal almış gerçekleri, bilim yöntemiyle doğru yerlerine oturtmaktır. Bu yapılabildiğinde, **M. K. Atatürk** eylem ve uygulamalarını içine alan bir düşünce sistemini savunular kendilerini daha doğru tanımlayacak, *“Kemalizm yoktur”* savlarının geçersizliğini görerek köklerine dönecektir. Herkes Kemalist olmak zorunda değildir. Kemalizm sanıldığı gibi 1919-1937 arasında değil, geleceği tasarlamak amacıyla inşa edilmiş bir ideolojidir. Bu nedenle başka ideolojileri rehber ve lider edinmiş, iktidara o görüşleri taşımak isteyen Atatürkçüler, Atatürk diye diye tüm ilkeleri ortadan kaldıran kalıplaşmış şekilci bir kapsayıcılık iddiası ile Kemalizme karşı olacaklar, Kemalizmi benimseyerek iktidara taşımak isteyen Atatürkçülerden ayırt edilmiş olacaktır. Günümüzde birçok odak tarafından amaçlı olarak bu kalıpcı ve donmuş Atatürkçüler, Kemalist olarak tanıtılırken, her telden çalan dağınık Atatürkçüler M. K. Atatürk'ü anlamış olarak gösteriliyorlar. İkisi de Kemalizm'e karşı iken tutucu ve statükocu, bilim ve akıldan yoksun söylemcilerin yazılarında bir kere bile Kemalizm denmediği veya Kemalizmi ideoloji saydıklarını gösteren bir satır olmadığı görülüyor. Bu nedenle Mustafa Kemal davasına gönül verenlerin kendi yerlerini bilim ışığında belirlemesi ve tavırlarını netleştirmesi gerekir. Bu yazıda bunun bir başlangıcını bilimsel yöntemle yapacağız.

Tarihsel Açıdan Kemalizm Kavramının Ortaya Çıkışı

Kemalizm ilk defa hangi ortamda çıkmıştır ve temel mesajı nedir? Kemalizm adının ilk defa hangi amaçla kullanıldığı bize ışık tutacaktır. Kemalist, ilk defa Anadolu’da örgütlenmeye başlayan Müdafaa-i Hukuk örgütlerinin vatanın bağımsızlığı için savaşılan örgütlü bireylerine verilen bir adlamadır. Hem de askeri yazışmalar ve görüşmelerde. Bunlardan ilki 30 Eylül 1919’da Damat Ferit’in J. de Robeck’le görüşmesinde Kemalistlerin üzerine asker göndermek için izin istemesi¹ ile gerçekleşir. Ardından J. de Robeck’in Lord Curzon’a yazısında. “..Mustafa Kemal’in askerleri Gebze’ye kadar geldi. Haydarpaşa ve Üsküdar’ı Kemalistlerin basmasından korkuyoruz².” Tarih 17 Haziran 1920’dir. Bir hafta sonra Batı Anadolu’daki Yunan işgal kuvvetlerinin başkomutanı General Paraskevopoulos’un bildirgesi yayınlanır: “*Kemalistler, yalnız ihtilaf devletlerinin kararlarına karşı koyan asiler olmakla kalmayıp, kendi ülke ve padişahlarının da düşmanındırlar³...*” Savaş şiddetlenirken bir konuşmada Zat-ı Şahane’nin bendesi Kurtuluş Savaşı’nı yapanları küçümser. Damat Ferit Paşa, İstanbul’daki İngiliz Yüksek Komiseri J. de Robeck’i ziyaretinde “*Kemalistlerin Yunan ilerlemesine dayanmasına imkan yoktur⁴...*” derken, 18 Temmuz 1920’de Hürriyet ve İtilaf Fırkası Sevr Antlaşması’nın imzalanmasında sakınca olmadığı kararını alır⁵. Bir yıl boyunca Anadolu’daki savaşılanları idam kararlarıyla ve hain ilan ederek yok etmeye çalışanlar ve işbirlikçileri uçaklardan fetvalar atmaktayken 16 Ağustos 1920’de İngiliz Başbakanı Lloyd George, Avam Kamarası’nda “*Kemalist ayaklanmayı bastırmak için Anadolu içlerine kadar İngiliz askerleri gönderilemediğine göre tek bir şık vardır; o da her iki tarafı sonuna kadar vuruşturmaktır⁶...*” demektedir. Bu örneklerde de görüldüğü gibi iç ve dış düşmanlar için ulusal Kurtuluş Savaşı’nın lideri Mustafa Kemal’dir ve onunla aynı ülkede birleşenler Kemalisttir. Buradan anlıyoruz ki Kemalist kavramı 1919’da ortaya çıkmıştır. 1920-1923 arasında Kemalistler hakkında resmi yazışmalara bir de Mustafa Kemal’le Anadolu da röportaj yapan gazetecilerin haberlerini katabiliriz. Tarihsel açıdan rahatlıkla söyleyebiliriz ki dış basın ve mihraklar 1919’dan başlayarak Anadolu’da başlayan bağımsızlık hareketine Kemalist demişlerdir. Üzerinde ilerde ayrıca duracağımız bir belge de Lozan Barışı ve Kemalist Türkiye başlıklı anti Kemalist kitaptır⁷.

Kemalizmin Cumhuriyet İçinde Sistemli Ortaya Konuşu

Kemalist cumhuriyeti kuranların ideolojik bakış açısının ne olduğu, 1929 krizinden başlayarak belirginleşir⁸. Bu konuda örnek göstereceğimiz belgeler, Kemalizmin nasıl Mustafa Kemal gözetiminde yavaş yavaş, tartışa tartışa inşa edildiğini göstermektedir.

Bunların dışında birincil belgeler vardır ki bunlar devletin resmi belgeleridir. Atatürk’ün yanında bulunanların ölümünden 20-25 yıl sonra yazılmış anılara göre dönemi yansıttıkları için birinci derecedirler.

Bunlar; Atatürk’ün el yazıları, başbakanın konuşması, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) programı, Atatürk’ün adliye vekilinin yazdığı kitap, Hatay başbakanının konuşması, Kültür bakanlığının bastığı La Turqie Kemaliste/Kamaliste dergisinde yayınlanan yirmiye yakın makaledir. 1919’dan başlayarak cumhuriyete Kemalist diyen yabancı kaynaklar burada ayrıca anılmayacaktır. Ayrıca 1935’te CHP programına girene dek Ülkü, Kadro, İnkılap dergilerinde yapılan tartışmalar da burada yer almayacaktır. Sadece resmen devlet belgelerine yer alanlar söz konusu edilecektir. Kemalizm teriminin varlığının tartışılmaz belgeleri sırasıyla;

1. 1935 CHP Kurultayı sonucu Atatürk’ün konuşmasından sonra kurultayca onaylanan programın giriş kısmı “*Yalnız birkaç yıl için değil, geleceği de kapsayan tasarılarımızın ana*

AYDINLANMA 1923

hatları burada toplu olarak yazılmıştır. Partinin g tt     bu esaslar Kamalizm prensipleridir” Kaynak: CHP, 1935, Cumhuriyet Halk Partisi Programı, Ulus Basımevi Ankara.

2. M. K. Atatürk’ n el yazısıyla 1937’de 1939 kurultayı için hazırlanan tüzük taslağı “Bunlardan başka, 1935 Kurultayınca saptanan fikirler de bu programa ulanmı tır. Partinin g tt     bütün bu esaslar Kamalizm prensipleridir.” Kaynak: Anıtkabir Arşivi Dosya No: 1091. Ayrıca D. Perinçek Kemalist Devrim 3 Belge 4 sf. 110-111’de yayınlandı.

3. 1939’da kabul edilen, sadece giriş kısmı 1937 tasla ından alınan CHP programı “Yalnız birkaç sene için değil istikbale de  amil olan tasavvurlarımızın ana hatları burada toplu yazılmıştır. Partiye esas olan bütün bu prensipler (Kemalizm) yoludur.” Kaynak: CHP, 1939, Cumhuriyet Halk Partisi Programı, Ulus Basımevi Ankara.

4. 1 Kasım 1937’de Mustafa Kemal Atatürk, Meclis konuşmasında “Büyük davamız, en uygar ve en refaha kavu mu  ülke olarak varlı ımızı yükseltmektir. Bu, yalnız kurumlarında değil, d  ncelerinde köklü bir inkılap yapmış olan büyük Türk Milletinin dinamik  lk s d r. Bu ülküyü en kısa bir zamanda başarmak için, d  nce ve eylemi birlikte yürütmek zorundayız. Bu girişimden başarı, ancak hukuki bir planla ve en verimli bir biçimde çalışmakla gerçekleşebilir. Bu nedenle, okuyup yazma bilmeyen tek vatandaş bırakmamak, ülkenin büyük kalkınma savaşının ve yeni yapısının istediği teknik elemanları yetiştirmek, ** lke davalarının ideolojisini** anlayacak, anlatacak, nesilden nesile ya atacak, kişi ve kurumları yaratmak, işte bu önemli ilkeleri en kısa sürede sağlamak, Kültür Bakanlığının  zerine aldığı büyük ve ağır görevler arasındadır. Belirtti im ilkeler, Türk gençliğinin beyninde ve ulusun bilincinde her zaman canlı tutmak, üniversitelerimize ve yüksek okullarımıza d  en başlıca görevdir.”⁹ Sözleriyle Türk Ulusunun bir davası ve bunun ideolojisi olduğundan söz etmektedir. Bu davanın ve ideolojinin ne olduğu ise 7 gün sonra Başbakan’ın konuşmasında açığa çıkacaktır. 8 Kasım 1937’de ba bakanın yedi defa Kemalizm sözünü kullandığı meclis konuşması 1 Kasım 1937 Nutku ile ideolojik bir bütünlük içindedir “Bu yalnız Kemalist rejimin fikirlerde ve d  nce tarzında ba ardı ı muazzam inkıl bın değil, Türk tüccarına, adı bu memleketin en yüksek idealinin sinonimi olan,  ef tarafından verilmiş en şerefli en büyük ve o nispetlerde mesuliyetli milli vazifenin ifadesidir. Kemalist rejimi, mülkiyet, ferdi mesai ve çalışma kıymetini, ekonomik politikasının esası olarak almaktadır. Kemalist rejim, ekonomiyi bir teknik diye kabul etmektedir. Kemalist rejimi milli men  ate uymayan, devamlı bir şahsi men  at kabul etmemektedir ve etmeyecektir. Kemalist rejimin karakteri, yapıcı ve yaptırıcı olması ve bazı memleketlerde olduğu gibi mevcut çeşitli sınıflar men  ati arasındaki mücadeleleri uzla tırmak değil, umumi ve ferdi çalışmaya ve men  ate hizmet gayesini g tmesidir. Kemalist rejimde okul yalnız (Mecburi ahkam) değildir. Büyük tarihimiz büyük milletimizin her ihtisas sahasında en büyük adamları yeti tirmi  olduğunu gösteriyor. Bu kabiliyet kanı damarlarımızdadır.” Kaynak: www.tbmm.gov.tr/ambar/HP9.htm

5. 15 Eylül 1937’de Mahmut Esat Bozkurt tarafından yazılan ve ancak 9 Mart 1940’ta İstanbul  niversitesi tarafından bastırılan ve Kaynak Yayınları tarafından tekrar basılan “Atatürk İhtilali” kitabının Ek 15 kısmında 226-229 sayfa arasında bulunan “Yeni rejimler arasında mukayese –Kemalizm, -Komünizm esasları -Milli Sosyalistlik -Kemalizm ve

AYDINLANMA 1923

Komünizmin ayrılıkları -Kemalizm ve milli sosyalizmin ayrılıkları -Kemalizm ve Faşizmin ayrılıkları noktalar” başlıklarıyla yapılan tartışmalar.

6. Hatay başbakanının Hatay’ın bağımsızlığını kazanması üzerine Mustafa Kemal’e hitaben yazdığı konuşmada Başbakanı’nın "*Programımızın ruhu ve esası Kemalizm rejimi ve bütün icabatıdır.*" sözleriyle başlayan Hatay Cumhuriyeti’ni Kemalist olarak tanımlayan sözleri Kaynak: Kocatürk, U., 1988, Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Kronolojisi TTK yay. Ankara, s 625.

7. 1934-1939 arasında iki ayda bir Kültür bakanlığının çıkardığı "La Turquie Kemaliste/Kamaliste" dergisi. Milli kütüphanede okuyabilirsiniz. Bu dergi, <http://kitap.mkutup.gov.tr:4500/ALEPH/tur/NLT/NLT/NLT/FIND?FIND-PE=FREE&BASE=T%FCm+Kay%FDtlar&VALUE=kemaliste> adresinde bulunmaktadır. Yayın künyesi SYSNO 0125786 YER 1989 SB 265 II. Takım Eser La Turquie Kemaliste Yayım İstanbul: Direction Générale de la Presse au Ministère de Interieur, 1934- FizTan c.: res.; 32 cm Dil FRE

Bu çerçevede görüldüğü gibi Atatürk’ün hayattayken yaptıklarına Kemalizm dediği ve dendiği açık bir gerçektir. Daha sonra Atatürk, kendi el yazısıyla bu ideolojinin adını Kamalizm olarak belirlemiştir. Atatürk hayattayken hiçbir belgeye yaptıkları Atatürkçülük olarak geçmemiştir. Mustafa Kemal davasını izleyen birçok Atatürkçü aslında zamanla kimliklerini yitirmiştir.

O zaman asıl soru şudur: Kemalizm neden ve kimler tarafından gözden uzaklaştırılmış ve yerini hangi kavga ve süreçlerle **Atatürkçülük** almıştır? Bu, hangi dönemde ve zeminde gerçekleştirilmiştir? Atatürkçülük ile ilgili ilk yayın, Arın Engin’in Atatürkçülük ve Moskofluk-Türklük Savaşları adlı 1953 yılındaki kitabıdır. Bu kitabın yazıldığı dönem, 1946 sonrasında gelişen sürecin ürünüdür. Bu dönemde Türk Amerikan yakınlaşması başlangıcıdır. Bu süreç, 1938 yılı 10 kasımından sonra başlatılan bir unutturma sürecinin ardından ortaya çıkarılan bir yozlaştırma döneminin ilk ürünüdür. 1943’te CHP kurultayında, 1939’da yapılan kurultayda, Atatürk’ün 1937’de hazırladığı öz-Türkçe metin yerine yazılan metinde görebilirsiniz. Bu metinde "*Partinin güttüğü bütün bu esaslar Kamalizm¹ prensipleridir*" yazarken, 1939’da "*Partiye esas olan bütün bu prensipler (Kemalizm) yoludur.*" şeklini almış, Atatürk’ün metnindeki dil ve vurgulamalar değiştirilmiştir.

Bu değişik anlayışa bir diğer örnek de 1938 öncesinde Türkiye Cumhuriyeti’ni tanıtmak için iki ayda bir çıkarılan resmi bir yayın olan, "La Turquie Kemaliste/Kamaliste" dergisinin 1939’dan sonra önce yılda 2 kere, sonraki yılda ise bir tane çıkarılmış ve kapatılmış olmasıdır.

¹ Kamalizm olarak yazılması Atatürk’ün 1935 ten başlayarak Kemal önadı yerine Kamal ön adını kullanması ile ilgilidir. İlk çıkarılan Kemal adlı nüfus kağıdı (993-814) iptal edilmiş, ardından takip eden seri numarasıyla Kamal adı olan çıkarılmıştır. Atatürk, 1935 ten başlayarak tüm resmi yazışma, imzalarında Kamal adını kullanır. Gazetelerde Kamal Atatürk olarak yazılır. Gazeteler, Kamal kelimesi etimolojik olarak Kale anlamına geldiği belirtilmekle birlikte Orta Asya coğrafyasında Türkmenistan ve kuzey Afganistan’da yaygın kullanılan bir addir. 1935 ten sonra Hindistan ve Pakistan Müslümanları çocuklarına Mustafa Kamal adını koymaya başlamıştır. Kam Asya’da şaman bilge- Al ise kızıl kırmızı anlamına gelir. Kam-Al yazılışı olasılıkla Türkçe çalışmalarından kaynaklanmaktadır.

AYDINLANMA 1923

1946 seçimlerinden sonra Anadolu’da dolaşan gerici odaklar, komünizm tehlikesi ile halkı korkuturken, bu güruha pasifçe katılan CHP, komünist olmadığını göstermek amacıyla Türkiye’de köy enstitülerini bitirmek için elinden geleni yapmıştır. Ülkede Truman Doktrini ile yükselen köktendincilere katılan anti-komünistler, kendilerini ifade etmek için her silaha sarılmışlardır. Bunların başında Arın Engin gelmektedir. Irkçı bir antikomünist olan Arın Engin bu dönemde "Atatürkçülük Moskofluk ve Türklük Savaşları" ardından 1954 seçimlerinden sonra "Atatürkçülükte Dil ve Din" kitabını yayınlar. Birinci kitap 1954 seçimleri öncesi Anadolu’da elden ele Demokrat Parti (DP) militanlarınca dağıtılmıştır. Bu iki kitabın birincisinin Atatürk’ün mücadelesini anti-komünizm mertebesinde değerlendirmiş olması yanında ikincisi sadece din ve dil üzerine gibi görünse de aynı tarzdadır. Bu iki kitabın yazıldığı yılda birçok kişi Atatürk’ü tipik bir Amerikan propagandasına oturtan zihniyete ses çıkarmamıştır. Bu etkinin nasıl bir boşluk yarattığı ileriki bir yazının konusudur.

Ancak 1960 ihtilalinden sonra Atatürk’ün yakın çevresinde bulunanlar "Atatürkçülük o değil budur" türünden kitaplar yazmış, istemeden de olsa Kemalizm’in unutulması için gösterilen çabalara destek olmuşlardır. Bu desteğin temel amacı -izm korkusu yaratmaktır. Atatürk’ün ideolog olmadığını savunan -izm karşıtlarının amacı, gençleri dünyadaki iki "izm" savaşından korumaktır. Bu nedenle Atatürk’ün neden bir ideolog olamayacağı anlatılıp durmuştur. Hatta Atatürkçülük adı altında tüm halkın Atatürk sevgisi işlenerek Atatürk, Mustafa Kemalsiz bırakılmıştır ve hatta neden Kamal olduğu hafızalardan silinmiştir.

Bu dönemde Kemalizmin gelişimine bir katkı olmadığı gibi Kemalizm’in kaynakları da arşivlerde gizli kalmıştır. Örneğin, Atatürk’ün el yazısı ile Kemalizm, Anıtkabir arşivinde ancak 1989’da bulunmuştur. Acaba Atatürk dönemini inceleyen kişiler araştırmalarında bir amaç mı gütmektedir ki, bu belgeyi dikkate almamışlardır. Garip bir şekilde Atatürkçülük diye kitap yazan birçok aydın bu belgeyi bilmemekte, halen de habersizmiş gibi davranmaktadır.

Kemalizm’den kopuş, 1939-1960 arasındaki şiddeti artan bilgisizleştirme döneminde başarılmıştır. Bugün artık aslolan, Kemalizm’in gerçek olduğuna bile inanmak istemeyen Arın Engin ekseninde düşünenler, Arın Engin’i bile tanımamakta Atatürkçülüğün kimler tarafından icat edildiğini bilmemektedir. Bir ideolojinin içini boşaltmak için emperyalizmin değirmenine Atatürk Atatürk diyerek su taşınmaktadır. Bazen “Atatürkçülük” bazı ellerde Kemalizm’in bağına Atatürk adı kullanılarak sokulmuş bir hançerdir. Bu hançer kalbe isabet etmese de Mustafa Kemal düşüncesini yaralamıştır. Örneğin H. Uluengin, N. Ilıcak, M. Altan ve diğerleri, Atatürk’ün hayatında Kemalizm’den söz edilmediğini yazarken, Kemalizm, R. Peker’in uydurması baskıcı bir görüş ya da Atatürk’e uygulamalarını putlaştıranlar tarafından 1960’larda uydurulmuş askeri bir ideoloji olarak gösterilmeye çalışmaktadır. Bu topluluklar Atatürk’ü bir ideolog olarak görmemekte ve bir kahraman asker seviyesine indirmeye çalışmaktadır. “*Kemalizm ideoloji değildir, ekonomi politiği yoktur, evrensel değildir*” gibi temelsiz saldırılar Kemalizm’in kaynakları tarafından yanlışlansa da Atatürkçülük adına tavır gösterenler, Kemalizm’i bilmeden “*Atatürk yaşasaydı -izmlere karşı çıkardı*” demektedirler. Diğer ilginç bir durum Taha Akyol’un kavramları bilimsel etige uymayacak şekilde anlam kaymasına uğratmasıdır¹. Yazar, Kemalizm’in doktrin olduğu tanımlamasının üzerine basarak yazmakta ve Atatürk’ün ölümünden sonra İnönü’nün bunu sürdürmeyip, sosyal

AYDINLANMA 1923

demokrasiye dönüştürerek tutucu bir anlayıştan CHP'yi kurtardığını öne sürmektedir. T. Akyol'a göre "**Doktriner Kemalizm gitmiş yerine sosyal demokrasi ve ortanın solu söylemi gelmiştir. Bu evrim, CHP tarihi için olumludur ve sürdürülmelidir. Kemalizm vurgusu yapan kadrolar tutucudur ve muhafazakardır, Atatürk herkesin sahip çıkması gereken bir sembol ve kahramandır. O'nun fikirleri bu çerçevede değerlendirilmelidir.**"¹⁰ T. Akyol bilerek ve isteyerek bu saptırmayı yapmaktadır. Hakim savı Kemalizmin doktrin olduğu, dogmatik ve tutucu olarak tanımlanmasıdır. Oysa Mustafa Kemal Atatürk, "Paşam *partinin bir doktrini*

i Bu konuda kapsamlı bir yazı gelecek sayıda yayınlanacak şekilde hazırlanmaktadır.

olsun" diyen Y.K. Karasomanoğlu'na "*donarız çocuk*" diyerek yanıt vermesini gözlerden saklamaktadır. Çünkü M.K. Atatürk bir doktrin değil bir ideoloji yapıcısıdır. "Bu ideoloji "*düşünce ve eylemi birlikte yürütmek zorundayız.*" sözleriyle bu dinamiği tanımlar. Doktrinler kalıplaşmış öğretilerdir. Değişmez bir inanç sistemini dile getirirler, dogmatiktirler. Oysa ideoloji bir düşüncenin somutlaştırılması ile ortaya konan bir varsayımdır. Bireyler veya gruplar tarafından ortaya konmuş düşünce bütünüleridir. Bütünleştirilmiş deklorasyonlar olarak ortaya konan kuramlar ve saptamaları olan sosyopolitik programlardır.

Kemalizm bir doktrin değildir. Aksine memleket davalarının ideolojisidir. Doktrin tanımı herhangi bir sözlüğü açtığınızda bile çok açıktırⁱⁱ. Doktrini Atatürk'ün donmuş düşünce kalıbı olarak tanımladığı bir zamandan 80 yıl sonra hala Kemalizm doktrindir deniyor, doktrin ile ideolojinin farkı bilinmiyorsa, Akyol'un yazıları üzerinde durmaya değmeyecek laf kalabalığı olarak bakılabilir. Eger farkı biliyor da bunu kasten bu anlamla kullanıyorsa Kemalizm'in içeriğini boşaltma ve topluma yabancılaştırma çalışması içindedir ve yazdıkları bilimsel etikten yoksun değerlendirmeler olarak anlaşılabilirler. Bilimin çalışmaları bu tür saptırmaları yanlışlayacak kadar belgeyi ortaya koymuştur.

M. K. Atatürk düşmanlarına fikir olarak yardımı esirgemeyen bilgisiz kitleler, emperyalizmin değirmenine su taşıyarak, Kemalizm yoktur diyenlerle aynı tezleri dillendirmeye devam etmektedirler. Mustafa Kemal Atatürk'ün mirası **Kemalizmdir. Atatürkçülük** ise Truman doktrini sonrası Demokrat Parti destekli ırkçıların icadı bir kavramdır. Maalesef bu icadın neyi ortadan kaldırdığını Atatürkçülük ten Kemalizmi anlayanlar fark edememiştir. "*Tarihi yapan*" Mustafa Kemal Atatürk, tarihi yazanlardan namuslu olmasını istiyor. "*Gerçekleri söylemekten korkmayınız*" diyor. Kemalist adını kullanarak artık komünizm çağrısı edebiyatı bitmiştir. Artık Kemalizm, üzerine serilen ölü toprağın altından dibinden kesilmiş dev bir çınar gibi filizlerini yeniden vermektedir. Her şekle ve her ideolojiye uydurulan bir Atatürkçülük, Kemalistleri pasifize etmek ve dağıtmak için kullanılmaktadır.

ii **doc·trine** : 'däk-tr&n *noun* Etymology: Middle English, from Middle French & Latin; Middle French, from Latin *doctrina*, from *doctor* : 14th century 1 *archaic* : **TEACHING, INSTRUCTION** 2 **a** : something that is taught **b** : a principle or position or the body of principles in a branch of knowledge or system of belief : **DOGMA** **c** : a principle of law established through past decisions **d** : a statement of fundamental government policy especially in international relations **ide·ol·o·gy** : "I-dE-"ä-l&-jE, "i- Variant(s): *also* **ide·al·o·gy** /-ä-l&-jE, -'a-/ Function: *noun*

Inflected Form(s): *plural* –**gies** Etymology: French *idéologie*, from *idéo-* *ideo-* + *-logie* –logy Date: 1813 1 : visionary theorizing 2 **a** : a systematic body of concepts especially about human life or culture **b** : a manner or the content of thinking characteristic of an individual, group, or culture **c** : the integrated assertions, theories and aims that constitute a sociopolitical program - **ide·ol·o·gist** /-jist/ *noun*

AYDINLANMA 1923

Atatürkçülük hakkında ilk kitapların 1953-1959 arasında (Demokrat Parti'nin seçimi kazanmasından bir yıl önce ve iktidarında) Atatürkçülük hakkında en çok kitabın 1972 ve 1980 sonrası yazılması umarım bir gerçeği işaret eder. Atatürk'ün şu sözleri bize ne yapmamız gerektiğini söylemiyor mu? *"Şimdiye kadar yapılmış bulunan yanlışların en büyüğü özellikle girişim sahiplerimizin, aydınlarımızın ve özellikle bilginlerimizin en büyük günahı namuslu olmamaktır. Ulusun karşısında namuslu olmak, namuslu hareket etmek gereklidir. Ulusu aldatmayacağız. Ulusa daima ve daima gerçeği söyleyeceğiz."*

Gerçek önümüzdedir. Şimdi Atatürkçüyüm derken Kemalizmi yok sayanların artık şapkayı önüne koyması ve Önder'e rağmen siyaset yapmayı bırakması gerekir. İkinci el şişelenmiş Atatürkçülük'lerden kaynağa dönmek gerekir. Çünkü Kemalizm yerine ikame edilen sosyal demokrasiyi kullanarak başlatılan anti-Kemalist mücadelenin bugün CHP de bulunduğu durum ortadadır. CHP içinde yalnızlaştırılan Kemalizmin son savuncuları da baskı altındadır.

Mustafa Kemal Atatürk'ün *"Yalnız birkaç yıl için değil, geleceği de kapsayan tasarılarımızın ana hatları... Kamalizm prensipleri"* bugün CHP'nin programında olmadığı gibi anti-kemalist odakların Kemalizmle aynı kefeye koyduğu Atatürkçülüğe bile tahammülü yoktur. Geleceği kapsayan tasarılar unutulmuş ve unutturulmuştur. Kemalistler ise geçmişi değil geleceği tasarlamak yerine, 19 yy dan bu yana kapitalizmin payandalığını yapan "travesti" bir sosyal demokrasi veya sosyal liberal sentezi kabul edip Kemalizmi tamamen unutmaya zorlanmaktadır.

Kemalizm, toplumun sorunlarına çözüm bulmak için 1937'de ortaya koyduğu "...bilinmektedir ki, bizim devlet yönetimimizdeki ana programımız, Cumhuriyet Halk Partisi programıdır. Bunun kapsadığı prensipler, yönetimde ve politikada bizi aydınlatıcı ana çizgilerdir. Fakat bu prensipleri, gökten indiği sanılan kitapların doğmalarıyla asla bir tutmamalıdır. Biz, ilhamlarımızı, gökten ve gaptan değil, doğrudan doğruya yaşamdan almış bulunuyoruz. Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurt; bağrından çıktığımız Türk ulusu ve bir de, uluslar tarihinin bin bir acıklı olay ve sıkıntı ile dolu yapraklarından çıkardığımız sonuçlardır." felsefesi anlaşılmalıdır. Bugün karşı karşıya bulunduğumuz sorunların çözümü doğrudan doğruya yaşamın içindedir. Bu sorunlar, ancak bilim ve akıl ekseninde, sadece birkaç yılı değil bir geleceği kucaklayan Kemalizm'in, 1923-1938 sonuçlarının taklidi ve korunması ile değil, o sonuçları yaratan süreçlerin anlaşılması ve kullanılan yöntemin izlenmesi ile çözümler. Cumhuriyet kazanımlarına ister sağdan, ister soldan istendiği kadar saldırılsın, geriye dönüşü olmayan bir tarih vardır, yaralanır, yıpranır ama yıkılmaz. Kemalistler için aslolan Kemalizmi sürekli geliştirecek, inşa edecek, tahkim edecek 21 yy kavrayışı içinde bulunmak, geleceği tasarlarırken 1938'den sonra olanları ve kendilerine giydirilmeye çalışılan elbiselerin ne olduğunu anlayamaya çalışmaktır. Kaynakta Mustafa Kemal yazdıkları ve yaptıklarıyla sizi bekliyor. **Bu düşünciyi ittifakla anladığımız** gün Kemalistler içlerine ekilmiş yaban otlarını da temizlemiş olacaktır. Kemalizmi ortadan kaldırmak isteyen Kemalizm düşmanları ancak bu takdirde geriletebilirler. Fikri hür ve vicdani hür her Kemalistin görevi, tarihi yapanın izcisi olmaktır. Avrupa kaynaklı dogmatik butuncül siyaset mühendislerinin dayattığı liberal ve sosyal demokrat elbiseleri giyerek varılacak yer, Atatürk ülküsünü memlekete davalarının ideolojisine karşı olmaktan başka bir yer olmadığı gibi bu yönde çabalar isterse CHP'den gelsin Kemalizm düşmanlarına hizmetten öteye gitmez.

AYDINLANMA 1923

KAYNAKLAR

- 1 Ulubelen, E., 1967, İngiliz belgelerinde Türkiye, s 275.
- 2 Sonyel, R.S.,1981, Kurtuluş Savaşı Günlerinde Batı Siyasamız (Nisan 1920-Mart 1921). s.349-350.
- 3 Ulubelen, E., 1967, İngiliz belgelerinde Türkiye, s 276.
- 4 Şimşir, B., 1976, Malta Sürgünleri,s.158.
- 5 Himmetoğlu, H., 1975, Kurtuluş Savaşında İstanbul ve yardımları. C.II. s.12.
- 6 Şimşir, B.N., 1972 İngiliz Belgeleriyle Sakarya'dan İzmir'e.(1921-1922) s 140, 209.
- 7 ACIA, 1924, The Lausanne Treaty and Kemalist Turkey. Editör, American Committee for the Independence of Armenia. 79 sf.
- 8 Yaltrak, C.,2002. Resmi/Gayrı Resmi Tarih Aldatmacası: Bir Dönemin Arka Yüzü Kemalizm Nedir? Ne Değildir. A1923 S. 43
- 9 Atatürk M.K. 1937.1 Kasım 1937 Millet Meclisi Tutarak Dergisi D. V, C. 20, Sf. 3
- 10 Akyol T., 2002-2004, 11.11.02; 11.06.03; 12.06.03; 23.10.03; 05.03.04; 06.04.04; 10.04.04; 16.04.04; 03.05.04. tarihli Kemaizm, Atatürk, Atatükçülük konulu makaleler, Milliyet Gazetesi